



## ADOPTIOLAKIUUDISTUS Adoptiolaki ja kotimaan adoptio

Adoptiolain lausuntokierros on ohi, ja yhdistyksen nettisivujen edunvalvontaosiosta on löydettävissä linkit yli 50:een jätettyyn lausuntoon ja tulossa olevaan lausuntoyhteenvetoon ([www.hare.vn.fi](http://www.hare.vn.fi)). Yhteenvedon ja joulukuussa julkistetun työryhmämuistion pohjalta oikeusministeriössä valmistellaan ehdotus hallituksen esitykseksi. Kotimaisen adoption osalta tämänhetkinen, ehdotettu lakiesitys sisältää useita merkittäviä muutoksia. Suurimpina muutoksina voidaan pitää adoptioluvan tuomista kotimaiseen adoptioon kansainvälisen adoption tavoin, adoptiohakijoiden rekisteriä sekä ns. avoimen adoption mahdollistamista ("adoptiolapsen yhteydenpito aikaisempaan vanhempaansa").

Adoptiolupaa haetaan uudelta adoptiolautakunnalta ja se edellyttää myös selvityksen (aikaisemmin kotiselvitys) kirjoittamista. Näin ollen kotimainen adoptioprosessi muistuttaa tulevaisuudessa enemmän nykyistä kansainvälisen adoption prosessia. Lupaviranomainenkin olisi tulevaisuudessa sama; Valviran alaisuudessa toimiva adoptiolautakunta. Lupavaatimus ja sen edellytykset koskevat kuitenkin vain ns. vieraslapsiadoptioita. Jos lapsi tosiasiallisesti jo elää tulevan adoptiovanhempansa kanssa, ei lupaa edellytetä. Jos adoptio tehdään siis valitsevan tilanteen vahvistamiseksi, eivät myöskään ehdotetut adoptiovanheman ikäraajat koske hakijaa.

Siirtymäsäännösten on tarkoitus esittää adoptiolautakunnan ruuhkautuminen. "Jos adoptionhakijalle on alettu antaa adoptioeuvontaa ennen tammikuun 1 päivää 2011, kotimainen adoptiosijoitus suori-

tetaan ja kotimainen adoptio vahvistetaan aina ilman adoptiolautakunnan lupaa. ... Kotimainen adoptiosijoitus voidaan suorittaa ja kotimainen adoptio vahvistaa ilman adoptiolautakunnan lupaa kahden vuoden ajan lain voimaantulon jälkeen, jos hakijalle on alettu antaa adoptioeuvontaa vuoden 2010 jälkeen, mutta ennen adoptiolain voimaantuloa."

Kotimaan adoptiota hakevista adoptiohakijoista on ehdotettu perustettavaksi valtakunnallinen rekisteri. Rekisterin toivotaan helpottavan sopivien vanhempien löytymistä esimerkiksi erityistarpeisille lapsille tai lapsille, joille avoin adoptio olisi paras vaihtoehto. Rekisteri voisi myös lisätä maantieteellistä tasa-arvoa hakijoiden välillä.

Ns. avoin adoptio ei ole ilmiönä täysin uusi, mutta lainsäädännöllinen pohja siltä toistaiseksi puuttuu. Avoin adoptio ei ole virallinen termi, vaan sen alla voi olla kirjava joukko tapoja, joilla yhteyttä pidetään syntymäsuvun ja adoptiovanheman välillä. Adoptio itsessään on kuitenkin aina juridisesti samanlainen, eli adoptio on yhtä vahva ja purkamaton, vaikka sosiaaliset siteet eivät katkeaisi.

Lakiesitys puhuu lapsen ja aikaisemman vanhemman (biologinen vanhempi, mutta myös aikaisempi adoptiovanhempi) yhteydenpidosta. Useampi taho on kuitenkin lausunnoissaan nostanut esiin, että lapsella saattaa olla muitakin tärkeitä ihmissuhteita, esimerkiksi sisaruksen tai isovanhemman kanssa, joiden turvaaminen käräjäoikeuden vahvistamalla sopimuksella voisi olla lapsen edun mukaista.

Olennaista avoimen adoption yhteydenpidossa on se, että tuomioistuimien voi vahvistaa vain osapuolten yhteiseen sopimukseen perustuvan hakemuksen. So-

pimus voitaisiin vahvistaa adoption vahvistamisen yhteydessä tai myöhemmin. Arvellaan, että avoimen adoption myötä osa sijaisperheissä elävistä lapsista saisi pysyvän adoptiovanheman nykyisestä perheestään.

Sijaisperheissä tullaan varmasti jatkosakin toteuttamaan täysi-ikäisten adoptioita. Tämä tulee esitetyn lain mukaan helpottamaan vielä hiukan, sillä enää ei vaadittaisi selvitystä, miksi adoptiota ei ole vahvistettu lapsen ollessa alaikäinen.

Adoptioon luovutettavan lapsen biologisen isän asemaa ollaan vahvistamassa. Nykyistä poiketen myöskään isän suostumusta ei saisi ottaa vastaan ennen kuin lapsen syntymästä on kulunut kahdeksan viikkoa. Adoptiota ei myöskään voi vahvistaa, jos isyyden selvittäminen on kesken tai voidaan olettaa, että isyys on vahvistettavissa.

## Adoptioeuvonta adoption vahvistamisen jälkeen

Sekä kotimaisissa että kansainvälisissä adoptioissa on tarkoitus vahvistaa palveluita, joita adoptiovanhempalle tarjotaan lapsen perheeseen sijoittamisen jälkeen. "Tarkoituksena on erityisesti tukea ja edistää adoptiolapsen myönteistä kehitystä ja adoptiovanhempien kasvatuskykyä sekä lapsen ja vanhemman välisen suhteen muodostumista ottaen huomioon adoptiolapsen erityistarpeet." Neuvonnanantajan tulee tarjota mahdollisuus tuen tarpeen kartoittamiseen sekä auttaa perhettä sopivan avun löytämiseksi.

Adoptiolakimietintö on luettavissa kokonaisuudessaan suomeksi osoitteessa <http://www.om.fi/1290609328682> ja ruotsiksi osoitteessa <http://www.om.fi/sv/Etusivu/1290609328682>.